

MTA 200 ÉVES
A MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

PROGRAMFÜZET

• 2025. DECEMBER •

Biztos pont. 200 éve.

Ünnepeljen velünk!

MTA

MTA200 — Tudományhavi rendezvények

**AZ MTA FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA
ÜNNEPI RENDEZVÉNYEI**

Az eseményeken való részvételével a meghívott hozzájárul ahhoz, hogy személyéről nyilvános fénykép-, illetve videofelvétel készülhet. A felvétel a későbbiekben az MTA YouTube-csatornáján tekinthető meg.

Tartalom

- 4 Kvarter klímaváltozások hatásai a Kárpát-medencében
- 9 A meteorológia válasza a környezeti kihívásokra
- 15 Géczy 100
- 18 A városi bányászat, mint a körforgásos gazdaság legfontosabb eleme
- 21 Geoinformatika és térképészet idei nemzetközi tudományos rendezvényeken
- 23 Lendületben: a 21. század geológiai és geofizikai kihívásai
- 26 Földtudomány a fenntarthatóság szolgálatában
- 28 Kövekbe zárt történetek
- 29 Láthatatlan és látható vizek terepasztala — Természetalapú célzott felszínalatti vízpótlás modellje
- 31 Berentés Ágnes: Sókarsztoktól a lávaalagútig — barlangok a nagyvilágból
- 33 A légkör titkai nyomában
- 35 A városi bányászat, mint a körforgásos gazdaság legfontosabb eleme

Részletes program az
mta.hu/esemenynaptar oldalon

December 2.

KVARTER KLÍMAVÁLTOZÁSOK HATÁSAI A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

Tudományos előadórés

Időpont: 2025. december 2., kedd

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya, INQUA
Magyar Nemzeti Bizottsága

A Föld éghajlata mindig is változékony volt, és ennek vizsgálata a természet megértésének egyik kulcsa. Az INQUA Magyar Nemzeti Bizottságának tudományos előadórésze a negyedidőszaki klímaváltozások Kárpát-medencei hatásait elemzi, különös tekintettel az ember és környezete közötti hosszú távú kölcsönhatásokra. A kutatók természetes „archívumok”, például cseppkövek, tavak üledékei és faévgyűrűk alapján rekonstruálják az egykori klímaviszonyokat. A program három fő témakört ölel fel: paleoklíma-rekonstrukciókat, a klíma és a felszínformálódás kapcsolatát, valamint az éghajlatváltozás élő rendszerekre és társadalmakra gyakorolt hatásait. A rendezvény célja, hogy a múlt éghajlati eseményeinek feltárásával hozzájáruljon a jelenkori klímaváltozás jobb megértéséhez és előrejelzéséhez.

10.00

Haas János, az MTA rendes tagja, osztályelnök: *Köszöntő* —
A X. Földtudományok Osztálya

- 10.10 ünnepi rendezvényeinek hivatalos megnyitója
Magyari Enikő Katalin, az MTA levelező tagja: *Megnyitó*

Szekció I.

Az ökoszisztéma múltbeli változásai és az ebből levonható tanulságok korunk éghajlatváltozására vonatkozóan

Levezető elnök: Újvári Gábor, az MTA doktora

- 10.25 Jakab Gusztáv, Alsos Inger Greve, Haliuc Ariana, Korponai János, Rijal Dilli Prasad, Merkel Marie Kristine Føreid, Lammers Youri, Vespremanu-Stroe Alfred, Hanganu Diana, Țuțuianu Laurențiu, Preoteasa Luminița, Magyari Enikő Katalin: *Túlélhetik-e a Kárpátok havasi növényei a várható éghajlatváltozást? — A Bilea-tó (Fogarasi-havasok) makrobotanikai, üledékes DNS és őség-hajlati vizsgálatának tanulságai*
- 10.45 Lisztes-Szabó Zsuzsa, Braun Mihály, Tóth Albert, Filep F. Anna, Szentes Olivér, László Elemér: *Lucpusztulások mint klímajelzők a múltban és jelenben*
- 11.05 Árvai Mátyás, Kern Zoltán, Mocsári Eszter, Nagy Balázs, Popa Ionel: *Késő tavaszi fagyok az elmúlt 500 évben kárpáti cirbolyafenyő évgyűrű-adatbázisok alapján*
- 11.25 Tombor Eszter, Korponai János,

- Zsigmond Andrea Rebeka, Ofosu-Brakoh Abigail Amponsaah, Szalai Zoltán, Bede-Fazekas Ákos, Begy Róbert Csaba, Wojewódka-Przybył Marta, Túri Marianna, Magyar Enikő Katalin: *A globális felmelegedés hatása magashegyi tavi ökoszisztémákra: sérülékeny bolygatott és ellenálló védett tavak*
- 11.45 Pazonyi Piroska, Mészáros Lukács: *A kvarter klímaváltozások hatása a Kárpát-medence emlősfajta közösségeire*
- 12.05—13.10 Szünet

Szekció II.

A felszínfejlődés és a környezet változásának rekonstrukciója üledékes archívumok vizsgálatával

Levezető elnök: Pazonyi Piroska PhD

- 13.10 Horváth Erzsébet, Bradák Balázs, Szeberényi József, Csonka Dia, Végh Tamás, Novothny Ágnes: *A MIS 7 és MIS 9 éghajlatingadozások nyomai a basaharci feltárás paleotalajában*
- 13.30 Sipos György, Filyó Dávid, Magyar Gergő, Kiss Tímea: *Késő pleisztocén és holocén homokmozgások térbeli és időbeli intenzitásának értékelése OSL mérések alapján*
- 13.50 Püspöki Zoltán, Gibbard Philip Leonard, McIntosh Richard William,

- Kiss Ferenc László, Markos Gábor, Sári Katalin, Fancsik Tamás: *Az Alföld negyedidőszaki „ívó- és öntözővizes” rétegsorának paleoklimatológiai és medenceanalitikai perspektívái a Milanković-ciklusok tükrében*
- 14.10 Varga György, Kovács János, Újvári Gábor, Gresina Fruzsina: *Rétegtani és üledékföldtani bizonytalanságok a löszkutatásban*
- 14.30 Buró Botond, Lóki József, Félegyházi Enikő, Saláta Dénes, Négyesi Gábor: *A Nyírség negyedidőszaki/Pleisztocén, Holocén felszínfejlődése*
- 14.50—15.10 Szünet

Szekció III.

Paleoklíma- és felszínfejlődés-rekonstrukciók izotópgeokémiai vizsgálatok és különböző proxy-k segítségével

Levezető elnök: Sipos György PhD

- 15.10 Demény Attila, Czuppon György, Kern Zoltán, Hatvani István Gábor, Topál Dániel, Karlik Máté, Surányi Gergely, Molnár Mihály, Kiss Gabriella Ilona, Szabó Máté, Shen Chuan-Chou, Hu Hsun-Ming, May Zoltán: *A 8200 éves klímaesemény hatása a Kárpát-medencében cseppkőkutatási szemmel*
- 15.30 Magyar Enikő Katalin, Seppä Heiki, Camura Jon, Korponai János, Ofosu-Brakoh Abigail Amponsaah,

- Formackova Aneta, Vidhya Mrina, Hamerlik Ladislav, Merkl Máté, Darabos Gabirella, Füzes András, Mesterházy Attila, Raczky Pál: *A közép-holocén neoglaciális lehűlés időszakának új paleoklíma és ökoszisztémaváltozási eredményei a Kárpáti régióban és kapcsolata a neolitikum végi humán populáció becsélésekkel*
- 15.50 Ruszkiczay-Rüdiger Zsófia, Knudsen Mads Farschou, Bauer Márton, Telbisz Tamás, ASTER Team, Sebe Krisztina: *A Nyugat-Mecsek negyedidőszaki lepusztulásának és löszborítottságának modellezése éghajlatváltozások és a felszíni kőzetek kozmogén izotóp koncentrációinak függvényében*
- 16.10 Pál Ilona, Szabó Zoltán, Heiri Olivier, Wulf Sabine, Darabos Gabriella, Veres Daniel, Pálfi Ivett, Molnár Mihály, Korponai János, Magyar Enikő Katalin: *Későglaciális klímaváltozás és a meleg nyarú fiatal driász (GS-1) bizonyítékai a Déli-Kárpátokból, és kísérlet a K-NY-i klímaváltozási zóna meghatározására*
- 16.20 Újvári Gábor, Rinyu László, Kele Sándor, Páll-Gergely Barna, Sulikowska-Drozd Anna, Bernasconi Stefano, Demény Attila: *Őshőmérséklet-változások a Kárpát-medencében az utolsó eljegesedés stadialisai és interstadiálisai során*
- 16.50 Újvári Gábor, az MTA doktora: *Zárszó*

December 4.

A METEOROLÓGIA VÁLASZA A KÖRNYEZETI KIHÍVÁSOKRA

(51. METEOROLÓGIAI
TUDOMÁNYOS NAPOK)

Tudományos előadói ülés

Időpont: 2025. december 4—5. (csütörtök—péntek)

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya, Meteorológiai Tudományos Bizottság

A rendezvény bemutatja, hogyan válik a meteorológiai tudás kulcsfontosságúvá az energetika, a mezőgazdaság, a várostervezés és a közegészségügy döntéshozatalában. Kiemelt figyelmet kapnak az új digitális modellek, mint a Destination Earth és a KLIMADAT rendszer, amelyek pontosabb előrejelzéseket és alkalmazkodási stratégiákat tesznek lehetővé. A program rávilágít arra is, hogy a meteorológia egyre inkább gyakorlati eszközzé válik — például az aszályok, viharok és városi hősziget-hatások kezelésében. Összességében a meteorológia ma már nem csupán az időjárásról szól, hanem a fenntartható, biztonságos és ellenálló társadalom építésének tudományos alapját adja.

2025. december 4. (csütörtök)

9.30

Geresdi István, az MTA doktora:
Megnyitó

Szekció I.

Plenáris előadások

- 9.40 Aszódi Attila, Biró Bence: *Átalakuló európai energiastratégia — fókuszban a dekarbonizációval és az ellátásbiztonsággal*
- 10.05 Szintai Balázs: *Destination Earth program az ECMWF részvételével: extrém időjárási jelenségek előrejelzése*
- 10.30 Bihari Zita, Szépszó Gabriella, Fejes Edina: *Új éghajlatváltozási honlap a HungaroMetnél: múlt, jelen, jövő; tudomány és szolgáltatások*
- 10.55 Varga György, Gresina Fruzsina, Gelencsér András, Rostási Ágnes: *A szaharai porviharos események fotovoltaikus energiatermelésre és menetrendezésre gyakorolt egyre kifejezettebb hatásai*
- 11.20 Anda Angéla: *Három gabonarozsda-változat fertőzési valószínűségei Keszthelyen*
- 11.45–13.00 Szünet

Szekció II.

A légkör összetételének szerepe a csapadék-képződésben és városi viszonyokban

Levezető elnök: Gelencsér András, az MTA rendes tagja

- 13.00 Salma Imre, Vörösmarty Máté, Weidinger Tamás, Rohonczy János:

- 13.20 *A légköri nukleáció éghajlati és egészségi következményei*
Sarkadi Noémi, Geresdi István:
A csapadék mesterséges növelésének lehetőségei
- 13.40 Csirmaz Kálmán: *Jégeső előrejelzés*
- 14.00 Jancsek-Turóczi Beatrix, Osán János, Horváth Zsolt Endre, Varga Flóra Judit, Kakasi Balázs, Hoffer András, Gelencsér András:
A reszuszpendált városi aeroszol kémiai jellemzése és emberi egészségre gyakorolt hatásai
- 14.20 Tordai Ágoston, Mészáros Róbert:
A városi aeroszolszennyezés finomszerkezete: nagy felbontású térbeli mintázatok feltárása mobil mérésekkel
- 14.40—15.00 Szünet

Szekció III.

Az időjárás-előrejelzésektől a mezőgazdasági döntésekig

Levezető elnök: Anda Angéla, az MTA doktora

- 15.00 Hérincs Dávid, Soósné Dezső Zsuzsanna: *Medikánok kategorizálása*
- 15.20 Kolláthné Tóth Helga, Szintai Balázs, Breuer Hajnalka: *Felszíni adatok asszimilációja az AROME rendszerébe*
- 15.40 Varga Ákos János, Breuer Hajnalka: *A talajnedvesség csapadék-viszonyokra gyakorolt hatása a 2022-es*

- aszályhelyzetben numerikus modellek kísérletek alapján
- 16.00 Kovács Attila: Szántóföldi növények operatív termésbecslése gépi tanulással
- 16.20 Somfalvi-Tóth Katalin, Anda Angéla: Adatból döntés, döntésből termés — mit kezd a gazda a meteorológiai információval?

2025. december 5. (péntek)

Szekció IV.

Mérések és előrejelzések a megújuló energia szektor számára

Levezető elnök: Bozó László, az MTA rendes tagja

- 09.00 Kristian Horvath, Laszlo Horvath, Davor Bošnjak: *Weather and Climate Intelligence for the Renewable Energy Challenge*
- 09.25 Fekete Dénes: *Kihívások és lehetőségek a napsugárzás mérésekben*
- 09.45 Jávorné Radnóczi Katalin, Oláh Soma: *Napenergia termelésbecslést támogató globálsugárzás nowcasting és rövidtávú előrejelzések fejlesztése a HungaroMet Zrt-nél*
- 10.05 Peterka András, Geresdi István: *A rövid hullámú sugárzás előrejelzése hidegléghőmérséklet időjárási helyzetekben*
- 10.25—11.00 Szünet

Szekció V.

Éghajlati vizsgálatok, szolgáltatások

Levezető elnök: Bartholy Judit, az MTA doktora

- 11.00 Gulyás Ágnes, Kiss Márton, Lékó-Kacsova Csenge: *Kormányzási eszközök a hősziget csökkentés szolgálatában a COOL Life projekt példáján*
- 11.20 Duics-Korosecz Lilla, Bordi Sára, Megyeri-Korotaj Otília, Szépszó Gabriella: *A KLIMADAT rendszer továbbfejlesztése új modelleredményekkel.*
- 11.40 Kern Anikó: *Korai lombhullás kocsánytalan tölgyesekben a 2024. augusztusi extrém aszály és hőhullám hatására: különleges egyszeri esemény vagy új viselkedési forma?*
- 12.00 Kis Anna, Pongrácz Rita: *A napi hőingás detektált és forgatókönyv-függő várható változása - összehasonlító elemzés Európa különböző éghajlatú térségeire*
- 12.20 Varga Zoltán, Kocsis Tímea, Vámos Otília, Vasas Dávid, Magyar Norbert: *A mosonmagyaróvári hosszú csapadék idősor elemzése különös tekintettel az őszi búza vízigényére a vegetációs periódus során*
- 12.40 Bozó László, az MTA rendes tagja:
Zárszó

A konferencia ideje alatt a Nagyterem előterében megtekinthető poszterek:

Kiss Márton, Gulyás Ágnes, Lékó-Kacsova Csenge:
Városi fák PM-megkötése: szakpolitikai igények, gyakorlati modellezési megoldások

Breuer Hajnalka, Soós Virág: *A felhőzet szinoptikus-klimatológiai változásának vizsgálata ERA5 adatok alapján*

Horváth László, Bozóki Zoltán, Mikó Edit: *Egy kutatóállomás terve a 21. század globális kihívásaira*

Szarka László Csaba: *Nyitott kérdések a klímatudományban*

Bokros Kinga, Izsák Beatrix, Lakatos Mónika, Pongrácz Rita: *Statisztikus klimatológiai alkalmazások a széladatbázis létrehozásához*

December 9.

GÉCZY 100

A MAGYARORSZÁGI JURA KUTATÁSOK 200 ÉVE

tudományos előadóülés

Időpont: 2025. december 9. (kedd)

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya, Magyar-
honi Földtani Társulat

A Géczy Barnabás születésének 100. évfordulójára rendezett előadóülés nemcsak egy kiemelkedő tudós életművét idézi fel, hanem a magyarországi jura időszakai földtani és őslénytani kutatások 200 éves történetét is áttekinti. Géczy Barnabás nemzetközileg is elismert ammonitesz-kutató volt, akinek munkái módszertani alapot teremtettek a jura és mezozoos rétegtani vizsgálatokhoz, valamint új távlatokat nyitottak a hazai mikropaleontológiában és brachiopoda-kutatásban. Széles érdeklődése kiterjedt a gerinces paleontológiára is, és nemzetközi együttműködései — például a „Jenkyns-esemény” rétegtani vizsgálata — jelentős tudományos eredményeket hoztak. Több mint hat évtizeden át meghatározó szerepet játszott az ELTE Őslénytani Tanszékének életében, mint oktató, tankönyvszerző és témavezető, iskolateremtő hatása ma is érződik. Az emlékülés célja, hogy bemutassa: a Géczy által lefektetett tudományos és szemléleti

alapok máig élnek, és meghatározzák a hazai és nemzetközi jura kutatások irányait.

Levezető elnök: Kovács Zoltán

- 10.00 Haas János, az MTA rendes tagja, osztályelnök: *Köszöntő*
- 10.10 Vörös Attila, az MTA rendes tagja; Galács András, az MTA doktora; Szives Ottilia PhD: *A magyarországi mezozoos ammonitesz-kutatások története*
- 10.40 Görög Ágnes PhD: *Jura időszaki foraminiferák kutatása Magyarországon*
- 11.00 Dulai Alfréd, az MTA doktora: *A jura brachiopodák kutatása Magyarországon*
- 11.20 Főzy István, az MTA doktora: *Hallgatóként Géczy Barnabás őslény-tani tanszékén*
- 11.40—12.10 Szünet
- 12.10 Ősi Attila, az MTA doktora: *Mária Anna Jozefa Főhercegnő és a világ legrégebbi pteroszaurusz lelete*
- 12.30 Sente István PhD: *Kora jura fosszília-együttes az Északi-Mész-kő-Alpok foltosmárga rétegeiből (Holt-hegység, Ausztria)*
- 12.50 Stefano Cresta: *Hammatoceratid ammonites before and after*

- 13.10 Barnabás Géczy — *a family story*
Pálffy József, az MTA rendes tagja: *A kora jura Jenkyns esemény biosztratigráfiai kerete Géczy Barnabás munkássága alapján*
- 13.30 Kázmér Miklós, az MTA doktora: *A lemeztektonika és Géczy Barnabás*
- 13.50 Haas János, az MTA rendes tagja, osztályelnök: *Zárszó*

december 10.

A VÁROSI BÁNYÁSZAT, MINT A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG LEGFONTOSABB ELEME

konferencia

Időpont: 2025. december 10. (szerda)

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya, Miskolci Egyetem Műszaki Föld- és Környezettudományi Kar, Miskolci Egyetem Nyersanyagelőkészítés és Környezettechnológia Intézet, Magyar Bányászati Szövetség, MAB Bányászati, Föld- és Környezettudományi Szakbizottság, MAB Előkészítési és Környezeti Eljárástechnikai, Bányászati és Energetikai Munkabizottság, MATE Környezettudományi Intézet Kihe-lyezett Hulladékgazdálkodási Tanszék, SOE Faipari Mérnöki és Kreatívipari Kar

A bányászat megújulásának, kitörésének egy lehetőség új területe az ún. „városi bányászat”, amely minden antropogén eredetű anyag megkutatását, kitermelését, feldolgozását és a termelés-fogyasztás ciklusba való visszavezetését jelenti. Ebből következik, hogy ez a „körforgásos gazdaság” központi eleme, mert itt valósul meg az elhasznált anyagok vagy az energiatartalmuk visszavezetése a gazdaságba. Hazánkban az ún. „körforgásos anyaghasználati arány” csak kb. 6%, ezért vizsgáljuk meg, hogyan lehetne ezt megnövelni!

Levezető elnök: Faitli József, az MTA doktora (ME)

Szekció I. Tudományos előadások

- 10.00 Mucsi Gábor PhD (ME): *Megnyitó*
- 10.05 Faitli József, az MTA doktora (ME): *A városi bányászat, mint a körforgásos gazdaság legfontosabb eleme*
- 10.25 Szűcs Péter, az MTA levelező tagja (ME): *A víz körforgása a városban*
- 10.45 Aleksza László PhD (MATE): *A körforgásos gazdaságra történő átállás előkészítési feladatai a mezőgazdasági és zöldhulladékok esetében*
- 11.05 Pásztory Zoltán PhD (SOE): *Fahulladékok és egyéb cellulóz tartalmú anyagok hasznosítása építőanyag előállítására*
- 11.25 Mucsi Gábor PhD (ME): *Ipari hulladékok mechanikai aktiválása és szinergikus építőanyag-ipari hasznosítása a városi bányászat elvei szerint*
- 11.45 Szabó Norbert Péter, az MTA doktora (ME): *Talaj, víz és antropogén veszélyforrások feltérképezése modern geofizikai módszerekkel*

Szekció II. Ipari előadások

- 12.05 Zelei Gábor (Magyar Bányászati Szövetség): *A hazai bányászat és az MBSZ útkeresései, kihívások és lehetőségek a zöld átmenet korában*

- 12.15 Nagy Zoltán (3B Hungária Kft.):
*A 3B Hungária Kft. bemutatása és
tevékenysége a hulladékélelőkészít-
és területén*
- 12.25 Kiss Tibor PhD (MOHU Budapest
Zrt.): *A MOHU Zrt. bemutatása, te-
lepülési szilárdhulladék gazdálkodás*

A rendezvény 12.35-kor fogadással zárul.

December 11.

GEOINFORMATIKA ÉS TÉRKÉPÉSZET IDEI NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS RENDEZVÉNYEKEN

(TÉRKÉPÉSZETI TUDOMÁNYOS NAP — 2025)

Tudományos előadói ülés

Időpont: 2025. december 11. (csütörtök)

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya, Eötvös Loránd Tudományegyetem Térképtudományi és Geoinformatikai Intézete

A program a térképtudomány legújabb kutatási eredményeit és technológiai fejlesztéseit mutatja be. A rendezvényen szó esik a korai világtérképek értelmezéséről és történeti összefüggéseiről. Bemutatásra kerül a 19. század előtti magyar újságtérképek digitális feldolgozásának lehetősége is. Az előadások érintik a térképvetületek geometriai sajátosságait és a drónokra szerelt multispektrális szenzorok gyakorlati alkalmazásait. A program a digitális térképezés automatizált megoldásainak ismertetésével zárul.

Levezető elnök: Zentai László, az MTA doktora

10.00

Gede Mátyás PhD: *Megnyitó*

- 10.05 Gondy-Sekercioglu Hajnalka; Reyes Nunez José Jesús PhD: *Kolumbusz nyomában Piri Reis világtérképén*
- 10.30 Zentai László, az MTA doktora: *A korai (1900 előtti) magyar újságtérképek feltárása modern digitális technológiák segítségével*
- 10.55 Kerkovits Krisztián PhD: *Váratlan jelenségek egyes ellipszoid alapfelületű térképvetületekben*
- 11.20 Jung András PhD: *Multi- és Hiper-spektrális UAV szenzorok és alkalmazások*
- 11.45 Gede Mátyás PhD: *Automatikusan generalizált névrajz Leaflet térképeken*
- 12.10 Gede Mátyás PhD: *Zárszó*

December 15.

**LENDÜLETBEN:
A 21. SZÁZAD GEOLÓGIAI ÉS
GEOFIZIKAI KIHÍVÁSAI**

Tudományos előadóülés

Időpont: 2025. december 15. (hétfő)

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya

A rendezvény célja a földtudomány, ezen belül a geológia és geofizika innovatív irányainak, kutatási eredményeinek és lehetőségeinek bemutatása a 21. században. Az előadóülésen öt Lendület és két ERC kutatási pályázatot elnyert fiatal magyar kutató beszél tudományos munkájáról, eredményeiről, tudományterületének jelen és jövőbeli perspektíváiról. Az előadásokat pódiumbeszélgetés követi, ahol szóba kerül az is, hogyan lehetnek a magyar szakemberek sikeresek a hazai és nemzetközi nagy kutatási pályázatokon.

Levezető elnök: Harangi Szabolcs, az MTA rendes tagja

14.00	Kovács István János PhD (HUN-REN Földfizikai és Űrtudományi Kutatóintézet, Sopron; Pannon Lith2Oscope Lendület Kutatócsoport): <i>Lendületben a Föld és az Ég között</i>
14.20	Király Ágnes PhD (NJORD Centre,

- University of Oslo; ERC Starting Grant DYNAMICE): *Geodinamikai modellezés lehetőségeinek kiterjesztése a 21. században*
- 14.40 Berkesi Márta PhD (HUN-REN Földfizikai és Űrtudományi Kutatóintézet, Sopron; FluidsByDepth Lendület Kutatócsoport): *A mély-fluidum kutatások múltja, jelene és jövője egy Lendület kutatócsoport perspektívájából*
- 15.00 Lukács Réka, az MTA doktora (HUN-REN Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földtani és Geokémiai Intézet; Pannon-Vulkán Lendület Kutatócsoport): *Magmatározóktól a vulkánkitörésekig: kutatások a Kárpát-Pannon térségben*
- 15.20 Zajacz Zoltán PhD (Department of Earth Sciences, Université de Genève; ERC Consolidator Grant OXYGEN): *Magmák, fluidumok és az energiaátmenet*
- 15.40 Ősi Attila, az MTA doktora (ELTE TTK Földrajz- és Földtudományi Intézet, Őslénytani tanszék; Dinoszaurusz Lendület Kutatócsoport): *Dinoszaurusz-kutatás Közép-Európában: új lelőhelyek, új perspektívák*
- 16.00 Kern Zoltán, az MTA doktora (HUN-REN Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földtani és Geokémiai Intézet; 2ka Paleoklíma Lendület Kutatócsoport): *Paleoklíma2000*

16.20

Pódiumbeszélgetés a földtudományi kutatások jelenéről és jövőjéről, sikeres pályázatokról. A beszélgetés moderátora Hatvani István Gábor, az MTA doktora.

17.00

Harangi Szabolcs, az MTA rendes tagja: Zárszó

December 16.

FÖLDTUDOMÁNY A FENNTARTHATÓSÁG SZOLGÁLATÁBAN

tudományos előadórés

Időpont: 2025. december 16. (kedd)

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya, Földtani
Tudományos Bizottság

A fenntartható fejlődés egyik kulcseleme a földtani erőforrások és földtani környezet összefüggéseinek jobb megértése. Az előadórés bemutatja, hogyan járul hozzá a földtudomány a biztonságosabb fejlődéshez keresve az összhangot a környezettel: a geotermikus kutatásokról és a sóbányászat következményeiről kezdve a mérnökgeológiai és rétegtani vizsgálatokon át egészen a radioaktív hulladék-elhelyezés és a vízgazdálkodás kérdéseiig. A cél, hogy a tudományos ismeretek révén érthetőbbé váljanak a lehetőségek és a kockázatok, kifejezésre jusson a tudományos vélemény a döntéshozatalban, ezáltal pedig a társadalmi felkészülés a jövő kihívásaira.

Levezető elnök: Hatvani István Gábor, az MTA doktora

9.30

Mádlné Szőnyi Judit, az MTA doktora: *Bevezető gondolatok*

- 9.40 Markó Ábel PhD, Vallner Fanni:
*Eltemetett homoktestek — deltale-
benyek és völgybevágódások: avagy
milyen a jó geotermikus rezervoár?*
- 10.00 Fedor Ferenc PhD, Geiger János
PhD, Conceição de Castro Cata-
rina: *Geomatematika az alkalmazott
földtani kutatás szolgálatában, pél-
dák a kőzetfizika világából (geoter-
mikus kutatás, radioaktív hulladé-
kelhelyezés)*
- 10.20 Kovács Balázs PhD: *A parajdi só-
bánya térsége hidrodinamikai hely-
zetének megváltozása, az új állapot
hatása a környezeti elemekre és az
állékonyságra*

10.40-11.00 Szünet

- 11.00 Püspöki Zoltán PhD, Markos Gábor,
Kun Éva PhD, Gál Nóra PhD, Vári
Zoltán, McIntosh Richard William
PhD, Kiss László Ferenc PhD, Fancsik
Tamás PhD: *A negyedidőszaki ré-
tegtan szerepe a fenntartható hazai
vízgazdálkodás szolgálatában*
- 11.20 Török Ákos, az MTA levelező tagja:
*Mérnökgeológiai megfontolások a
21. századi fenntartható műemlék-
védelem érdekében*

Zárszó: Haas János, az MTA rendes tagja, osztályelnök

December 18.

KÖVEKBE ZÁRT TÖRTÉNETEK

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA SZÉKHÁZÁNAK ÉPÍTŐ- ÉS DÍSZÍTŐKÖVEI LEVÉLTÁRI FORRÁSOK ÉS HELYSZÍNI MEGFIGYELÉSEK ALAPJÁN

tudományos ismeretterjesztő előadás

Időpont: 2025. december 18. (csütörtök)

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya

A Magyar Tudományos Akadémia impozáns palotája nemcsak építészeti, hanem földtani kincseket is rejt. Az előadás bemutatja, honnan származnak az épületet alkotó homokkövek, mészkövek és márványok, milyen különleges tulajdonságaik tették őket a 19. század mestereinek kedvencévé, és hogyan őrzik ma is a múlt lenyomatát. A gazdag levéltári források segítségével feltárul, honnan származtak ezek az anyagok, és milyen történeteket őriznek ma is az Akadémia falai között. A program bepillantást enged a tudomány, a történelem és a művészet találkozásába — ahol minden kődarabnak saját története van.

Szerzők: Török Ákos, az MTA levelező tagja és Burján Balázs PhD

LÁTHATATLAN ÉS LÁTHATÓ VIZEK TEREPASZTALA

TERMÉSZETALAPÚ CÉLZOTT FELSZÍNALATTI VÍZPÓTLÁS MODELLJE

kiállítás

*Megtekinthető: 2025. december 1–19.,
a székház nyitvatartási idejében
(hétköznapi, 8–16 óra között)*

Helyszín: MTA Székház, magasföldszint

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya, Földtani Tudományos Bizottság, Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának Tóth József és Erzsébet Hidrogeológia Professzúrája, Dunakanyar Kultúrtáj és Környezetvédelmi Egyesület

Két tematikus állomással várjuk a látogatókat, amelyek a víz útját, körforgását és megőrzésének jelentőségét mutatják be.

A látványos, háromdimenziós „Látható és láthatatlan vizek terepasztala” a felhőktől egészen a felszínalatti vizeken át egy folyóig követi a víz mozgását, érzékletesen bemutatva a felszíni és felszínalatti vizek kapcsolatát, valamint az emberi beavatkozások hatásait — élményszerű tanulást kínálva minden korosztálynak.

A másik állomás a NaBa-MAR® fizikai modelljének bemutatása, mely egy innovatív, természetalapú célzott felszínalatti vízpótlási megoldás. Azt szemlélteti, hogyan segíthetjük a vízkészletek utánpótlását az aszály és a vízhiány mérséklésére.

A kiállítás ideje alatt a modellek működését egy-egy vetített film szemlélteti, 2025. december 12-én, pénteken pedig élő bemutatón figyelhetők meg működés közben. Iskolás csoportokat és egyéni érdeklődőket egyaránt várunk a demonstrációs programra.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk, de fontos, hogy a bemutatón való részvétel előzetes regisztrációhoz kötött, regisztrálni az mta.hu **Eseménynaptárán** keresztül lehet.

**BERENTÉS ÁGNES:
SÓKARSZTOKTÓL A LÁVAALAGÚTIG
BARLANGOK A NAGYVILÁGBÓL**

fotókiállítás

*Megtekinthető: 2025. december 1—19.,
a székház nyitvatartási idejében
(hétköznapi, 8—16 óra között)
Helyszín: MTA Székház, Kisterem előtti előtér*

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya

Berentés Ágnes geográfus, geológus és barlangfotós több mint tíz éve kutatja és fotózza a Föld mélyének rejtett világát, hogy megmutassa annak szépségét és sérülékenységet. Fényképezőgépe segítségével a teljes sötétség birodalmát örökíti meg, különleges fény- és technikai kísérletekkel, például UV-fényes fotózással. Munkái egyszerre művésziek és tudományosak: barlangokban, bányákban, földtani feltárásokon dokumentál, és úttörőnek számít a barlangfotózás új megközelítéseiben. Világszerte számos expedíción vett részt, ahol extrém körülmények között készített felvételeket, a Holt-tenger sókarsztjaitól Montenegró mélyéig. A mostani kiállítás ezen utazások összegzése: művészi és földtani betekintés a láthatatlan föld alatti világba, amely új nézőpontból mutatja be a barlangokat, mint élő és sebezhető rendszereket.

Szeretettel várjuk az érdeklődőket a kiállítás hivatalos megnyitójára, amelyre 2025. december 2-án (kedd) 12.05-kor kerül sor. A kiállítást megnyitja Kovács Zoltán, az MTA rendes tagja, a Földtudományok Osztálya osztályelnök helyettese.

Tárlatvezetéssel kapcsolatban kérjük, hogy kövesse az [Eseménynaptárban](#) megjelenő információkat!

A LÉGKÖR TITKAI NYOMÁBAN

155 ÉV MAGYAR METEOROLÓGIAI ÖRÖKSÉGE

kiállítás

*Megtekinthető: 2025. december 1—19.,
a székház nyitvatartási idejében
(hétköznapi, 8—16 óra között)
Helyszín: MTA Székház, Előcsarnok*

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya Meteorológiai Tudományos Bizottság, HungaroMet Magyar Meteorológiai Szolgáltató Nonprofit Zrt., Magyar Meteorológiai Társaság

A kiállítás élményszerű utazás a magyar meteorológia történetében, a kezdetektől a modern technológiákig. A tárlat bemutatja a meteorológia intézményesülését, az 1870-ben alapított Meteorológiai és Földmágneselességi Magyar Királyi Központi Intézetet és első igazgatóját, Schenzl Guidó akademikust, akinek munkássága meghatározó volt a hazai légkörkutatóban. A kiállított tárgyak a HungaroMet gondozásában működő Meteorológiai Muzeális Szakgyűjteményből származnak, és a korai eszközöktől a digitális mérőállomásokig szemléltetik a technológiai fejlődést. A tárlat emléket állít a hazai meteorológus közösség fontos eseményeinek, mint az első akadémiai Meteorológiai Tudományos Napoknak, a Magyar Meteorológiai Társaság 100 éves jubileumának. A kiállítás így egyszerre tisztelgés a tudomány múltja

előtt és inspiráció a jövő meteorológusai számára, hangsúlyozva a meteorológia társadalmi jelentőségét, és bemutatja, hogy a HungaroMet miként használja és gyarapítja a meteorológia tudományát sokrétű tevékenysége folytán.

Szeretettel várjuk az érdeklődőket a kiállítás akadémiai megnyitójára, amelyre 2025. december 4-én (csütörtök) 9.00-kor kerül sor. A kiállítást megnyitja Haas János, az MTA rendes tagja, a Földtudományok Osztályának elnöke, Raisz Anikó az Energiaügyi Minisztérium környezetügyért felelős államtitkára, Szanka Gábor Gyula a HungaroMet vezérigazgatója és Lakatos Mónika a Magyar Meteorológiai Társaság elnöke.

Tárlatvezetéssel kapcsolatban kérjük, hogy kövesse az [Eseménynaptárban](#) megjelenő információkat!

A VÁROSI BÁNYÁSZAT, MINT A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG LEGFONTOSABB ELEME

kiállítás

*Megtekinthető: 2025. december 8—12.,
a székház nyitvatartási idejében
(hétköznapi, 8—16 óra között)*

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem előtti folyosó

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya, Miskolci Egyetem Műszaki Föld- és Környezettudományi Kara, Miskolci Egyetem Nyersanyagelőkészítés és Környezettechnológia Intézete, Magyar Bányászati Szövetség, MAB Bányászati, Föld- és Környezettudományi Szakbizottsága, MAB Előkészítési és Környezeti Eljárástechnikai, Bányászati és Energetikai Munkabizottsága, MATE Környezettudományi Intézet Kihelyezett Hulladékgazdálkodási Tanszék, SOE Faipari Mérnöki és Kreatívipari Kara

A poszterbemutató és a kiállított tárgyak a városi bányászat gyakorlatát és jelentőségét mutatják be, különös tekintettel arra, hogy hogyan lehet az antropogén anyagokat hatékonyabban visszaforgatni a gazdaságba. A bemutatott kutatások és fejlesztések célja, hogy a jelenlegi mindössze 6%-os újrahasznosítási arányt jelentősen növeljék, különösen a kritikus nyersanyagok és elektronikai hulladékok területén. A látogatók megismerhetik az ipari, mezőgazdasági, zöld- és fahulladék feldolgozásának legújabb technológiáit, köztük robotizált

válogatókat, pirolízis rendszereket és innovatív építőipari anyagokat. A tárlat felhívja a figyelmet arra, hogy a hulladék nem csupán környezeti kihívás, hanem gazdasági lehetőség is, és a fenntartható jövő kulcsa az anyagok innovatív újrahasznosítása.

A kiállítás az azonos című nyilvános előadóüléshez kapcsolódik, amelyre 2025. december 10-én, szerdán 10.00 órától kerül sor az MTA Székházának Nagytermében — minden érdeklődőt szeretettel várunk!

MTA200